

**Fårö
Hembygdsförening**

Fårö 2010-06-10

Vill vi ha ett kulturhistoriskt museum på Fårö?

Den 18 november 2009 skickade Fårö Hembygdsförening ut en enkät till hushållen på Fårö angående intresset för ett kulturhistoriskt museum på ön. Som vi berättade i brevet hade Barbro och Hugo Karlsson två år tidigare donerat hela sin samling från Mölnor Museum till Hembygdsföreningen. Sedan dess har föreningens styrelse funderat över möjligheterna att göra föremålen tillgängliga för allmänheten i ett kulturhistoriskt museum.

Som vi också berättade har Hembygdsföreningen fått stöd för sina planer från Leader Gotland som beviljat pengar till en förstudie. Enkäten till hushållen (och till deltagarna på höstfesten) var en del av förstudien, som nu är avslutad. Syftet med enkäten var att sprida information om Hembygdsföreningens planer och att hämta synpunkter och förslag från Fåröborna.

Vi fick svar från 220 personer, varav ungefär 180 var åretruntboende Fåröbor. Det motsvarar ca 40 % av den bofasta befolkningen över 18 år. Svaren har varit av stor betydelse för Föreningen och för det fortsatta arbetet med att skapa ett Fårö Museum. Mer än 90 % av de som svarat vill ha ett kulturhistoriskt museum på Fårö.

Hembygdsföreningens styrelse har nyligen beslutat att gå vidare med planerna. Ett samarbete har inletts med Bergmancentret, vars arbetsgrupp och styrelse har sagt att man gärna "bor ihop" med Hembygdsföreningen. Det är alltså vår förhoppning att vi ska kunna förverkliga vårt museum i de lokaler som finns på skolfastigheten tillsammans med Bergmancentret och förskolan. Vi räknar med att vi kommer att ha stor nytta av varandra.

Med detta brev vill vi tacka alla som bidrog. Vi vill också berätta om de svar och synpunkter som vi fick. Vill ni veta mer kan ni kontakta någon av oss två. Förstudien kommer i sin helhet att vara utlagd på föreningens hemsida, www.farohembygdsforening.se. Varmt tack!

För Fårö Hembygdsförening

Sabine Sten
Ordförande i Fårö Hembygdsförening

Tfn 073-720 11 26

Majvor Östergren
Ansvarig för förstudien

Tfn 070-327 56 12

Sammanställning av enkät till Höstfest och åretrunthushåll på Fårö

En enkät med 11 frågor rörande intresset för ett kulturhistoriskt museum på Fårö lämnades till deltagarna i Hembygdsföreningens höstfest den 30 oktober 2009. Den 18 november distribuerades enkäten till samtliga hushåll på Fårö i drygt 290 kuvert med två exemplar i varje kuvert. Enkäten hade då kompletterats med ytterligare en fråga som rörde intresset för att arbeta ideellt i museet. Ett frankerat svarskuvert bifogades.

Följande frågor ställdes i enkäten:

1. Skall Fårö ha ett kulturhistoriskt museum?
2. Skall Fårö Museum även omfatta natur?
3. Skall Fårö Museum även omfatta konst?
4. Vad vill Du helst att Fårö Museum berättar om?
5. Vilken typ av utställningar vill Du se i Fårö Museum?
6. Vilka av följande tjänster vill Du att Fårö Museum ska erbjuda?
7. Var på Fårö vill Du helst att Fårö Museum ska finnas?
8. Hur vill Du att Fårö Museum ska vara öppet?
9. Hur anser Du att Fårö Museum ska vara bemannat?
10. Kan Du själv tänka Dig att arbeta ideellt i Fårö Museum?
11. Ett nytt Fårö Museum ska kanske samordnas med Hembygdsföreningens befintliga fastigheter, dvs. Nantens hus, Sjöräddningsmuseet, Mölnarve. Har Du någon synpunkt på hur det ska gå till?
12. Att bygga upp ett Fårö Museum med magasin och utställningslokal är sannolikt inte något större problem. Nyckelfrågan kommer att vara hur driften på längre sikt ska finansieras. Har Du något/några förslag till intäkter?

Samtliga åretrunthushåll fick på detta sätt kunskap om Hembygdsföreningens planer på att inrätta ett kulturhistoriskt museum på Fårö. Cirka 40 % av Fårös befolkning över 18 år har svarat på enkäten (2008-12-31 var 465 personer på Fårö över 18 år enligt kommunens statistik). Det motsvarar drygt 180 personer. Utöver detta har 25 fritidsboende lämnat in enkäten, främst på höstfesten. 16 personer har inte uppgett om de är åretruntboende eller fritidsboende. Av de som angett kön och ålder är 50 % kvinnor och 50 % män. 3 % är yngre än 30 år, 14 % mellan 31 och 50, 43,5 % är mellan 51 och 65, medan 39,5 % är över 65 år. Allmänt kan sägas att enkäten till hushållen har fångat upp den yngre gruppen 31-50 år i högre grad än Höstfesten gjorde.

Svaren tyder överlag på ett stort engagemang. Den stora majoriteten (91,5 %) vill ha ett kulturhistoriskt museum. Man vill berätta om Fåröbornas historia och visa hur förändringarna har påverkat ön och dess invånare fram till dagens situation. Man är medveten om att Fårö har ett rikt, speciellt och spännande

kulturarv och man vill föra kunskapen vidare till kommande generationer. I en del svar nämner man också museet som en attraktion för besökare. Men man kan även skymta en viss frustration över dagens utveckling mot större exploatering och höga fastighetspriser, en utveckling och en förändring av landskapet som man har små möjligheter att påverka.

Endast sex personer har svarat ”Nej”. En av dessa har motiverat sin negativa inställning med följande: ”Jag vill att Fårö skall vara en levande plats. Det känns redan som ett museum och det är inte bra”. Det bör ses som positivt att även de som är negativa till idén ändå har brytt sig om att skicka in sina svar. 12 personer är tveksamma, av vilka några först vill ha en analys av förutsättningarna. I stort sett alla inser ekonomins begränsningar och förstår att den långsiktiga driften är det stora problemet.

Insikten om de ekonomiska svårigheterna har även påverkat svaren, särskilt i vissa frågor som till exempel öppethållande. 47 % vill ha öppet året runt, medan samma andel föreslår sommarhalvåret. Helst vill man ha en åretruntverksamhet. De som har svarat ”Sommarhalvåret” tycks ha grundat detta på den ekonomiska situationen men poängterar att museet gärna ska ha öppet under stora helger även utanför sommarhalvåret.

En stor majoritet (169 svar, 77 %) vill ha ett samarbete med Bergmancentret vid f.d. Fårö skola, tidigare Västra skolan. Många poängterar att samarbete är viktigt. 8,5 % nämner infocentret (som ägs av Föreningen Fårö Framtid) och samma andel önskar sig en ny modern byggnad. 9 % (21 svar) föredrar en annan plats, till exempel i f.d. Konsum Svens, vid Bygdegården, vid Sjöräddningsmuseet, Nantens hus eller f.d. FRA-stationen vid Fårö fyr. I några fall har man angett fler än ett alternativ.

Glädjande är att av de 148 som svarat på enkäten till hushållen säger 21 ”Ja” och 54 ”Kanske” till att jobba ideellt i Fårö Museum, dvs. 75 personer av 148. Till detta kan läggas de som deltog i Hembygdsföreningens höstfest, där frågan inte fanns med. Logiskt sett bör intresset för att jobba ideellt för museet vara ännu större i Föreningens egen verksamhet.

61,5 % anser att natur ska vara en del av museet, medan 11 % är negativa till detta. Nästan lika många, 60 %, tycker att även konst kan ingå, medan 14 % säger nej. Framför allt vill man att Fårö Museum ska berätta om ”Fårö förr och nu”, om det unika med Fårö och Fåröborna, deras historia och kulturarv, men även om det moderna samhället och de frågor som berör Fåröborna idag.

De som har svarat på enkäten vill ha både tillfälliga och permanenta utställningar. Vidare vill man att museet ska erbjuda guidningar (62 %), föreläsningar

(60 %), café och bibliotek (50 %), kurser och seminarier (42 %) samt ha en museibutik (38 %). När det gäller bemanningen inser i stort sett samtliga att ekonomin sätter begränsningar. 68 % hoppas dock att man skall kunna kombinera avlönad personal med ideella insatser.

Frågan om samordningen mellan Hembygdsföreningens olika fastigheter var otydligt formulerad och kunde lätt missförstås. Flera konstruktiva förslag har dock lämnats på hur föreningen ska arbeta för att lyfta fram helheten.

När det gäller den sista frågan rörande finansieringen av den långsiktiga driften har i stort sett samtliga lämnat någon form av förslag, men man inser även svårigheterna med finansieringen. Bland de vanligaste förslagen finns entréavgifter, försäljning i museibutiken, framtagande av speciella souvenirer, avgift för guidning, kurs- och seminarieverksamhet, lotterier samt sponsring, reklamintäkter, frivilliga bidrag och donationer. Vidare föreslår man hembygdsfester, loppis med kvalitet och tipspromenader. Någon föreslår att caféet kan samordnas med pub-verksamhet.

I flera svar nämner man samarbete med företagen på ön, inte bara genom ren sponsring utan även genom försäljning av paketresor. Ett förslag lyder: "Fint tryckta kort som kan köpas för t.ex. 100, 300, 500 kr att ge som gåva till jubilarer m.fl. för att stödja museet". I några av svaren föreslår man att föreningen ska sälja föreningens fastighet Mölnarve, medan några andra föreslår att man hyr ut Mölnarve och Nantens hus under sommarmånaderna.

Man lyfter även fram den gamla tanken på en avgift vid färjan för turister eller föreslår en "Turistskatt á la Mallorca". 10 kr/ bil i "broavgift" skulle ge ett par miljoner. Bland andra förslag finns "Kollekt i kyrkan" och "Norska pengar tycks vara en möjlighet".

Några framför önskemålet att externa sommarföretag och privatpersoner som tjänar pengar på Fårö ska ge tillbaka någon del av vinsten till ön, gärna då till Fårö Museum.

Övergripande uppmanar man hembygdsföreningen att bygga upp en verksamhet som är så billig som möjligt och att vara kreativ när det gäller att söka bidrag från alla möjliga håll, bland annat Allmänna Arvfonden.

Majvor Östergren